

Privredno - kulturne
Matiце
za Sjevernu Dalmaciju



Privredno-kulturne
Matiце
za Sjevernu Dalmaciju

Godišnja pretplata za našu državu 40 din., za Ameriku
2 dolara, a za ostalo inostranstvo 80 din.
Članovi Matice dobivaju list besplatno!
Primjerak 1 din.

Шибеник, 17 Марта 1932.
БРОЈ 124. ГОДИНА IV.

Vlasnik «Privredno-kulturna Matica za Sjevernu Dalmaciju»
Uređuje Sekretarijat Matice.
Telefon br. 63. — Broj ček. računa 38.242.

JEDAN VELIKI KULTURNI DOBITAK

U nedjelju 28 februara otvorena je u Zemuniku nova banovinska bolnica. Bolnicu je otvorio ban g. dr. Ivo Tartaglia, a s njim je iz Splita došao i senator g. dr. Uroš Desnica. Pored bana bio je prisutan načelnik odjeljenja narodnog zdravlja i socijalne politike g. dr. Andrija Svarčić, načelnik tehničkog odjeljenja g. ing. Matulović i g. ing. Prončević, direktor Higijenskog zavoda u Splitu g. dr. Skarić, upravnik Doma narodnog zdravlja u Benkovcu g. dr. Nježić, šef odjeljenja za turizam g. Čalić, sanitetski referent g. dr. Kalebić.

Iz Benkovca je bio komandant 11 puka „Karadorđe“ generalštabni pukovnik g. Nikolić, a iz Zemunika komandir pogranične čete g. kapetan Popović. Iz Zadra je došao konzul g. Simić i vicekonzul g. Šaponjić. Prisustvovali su sreski načelnici: iz Preka g. Rajević, iz Biograda n. m. g. Kostić i iz Benkovca g. dr. Rokov, i sanitetski referenti iz Benkovca i Biograda n. m. dr. Kakuškin i dr. Kalinić; općinski načelnici: iz Benkovca g. dr. Mijović, iz Novigrada g. Kovačev, iz Smiljića g. Nakić i prof. Raketić, iz Nina g. Regner i mnogi drugi.

Iz okolnih sela došlo je dosta naroda, da prisustvuje ovoj svečanosti, jer je bilo svima jasno, da je ovo jedan veliki događaj za napredak ovog kraja, jer neće ostati samo na ovom, pošto će u nizu nastojanja, da se ovom kraju stvore bolje prilike življenja, jedna ustanova izazivati drugu, pa će se saradnjom naroda i banovinske i državne samouprave malo po malo popravljati teško stanje, koje vlada u ovom kraju, koji je sa Zadrom izgubio svoje privredno središte.

Pošto su svečanost otpočeli sa blagoslovom don Šime Lukić i pop Mirko Vujatović, otposlani sa brzojavni pozdravi Nj. V. Kralju, g. Predsjedniku Ministarskog savjeta i g. Ministru socijalne politike i narodnog zdravlja, „Kancelarija Nj. Vel. Kralja - Beograd“ — U svečanom času otvorena nove Banovinske bolnice na granici u Zemuniku prva je misao upućena uzvišenom našem Vladaru, u ime cijelog naroda ovih krajeva i njegovih predstavnika podastirem osjećaje nepokolebive vjernosti i zahvale. — Ban Primorske banovine dr. Tartalja.

„Gospodinu Predsjedniku Ministarskog savjeta, Beograd. — Pri otvorenju nove Banovinske bolnice u Zemuniku na granici izvolite, gospodine Predsjedniče, primiti iskreni pozdrav od okupljenih predstavnika vlasti i naroda kao i cijelog pučanstva. — Ban Primorske banovine Dr. Tartalja.

„Gospodinu ministru socijalne politike i narodnog zdravlja, Beograd. — Otvarajući danas Banovinsku bolnicu u Zemuniku na granici, upravljam Vašem Gospodstvu iskrene pozdrave, preporučujući ovu mladu ustanovu Vašoj blagonaklonosti. — Ban Primorske banovine Dr. Tartalja.“

Nakon pročitanih brzojava, g. Dr. Svarčić održao je ovaj govor:

Gospodine Bane, Gospodo kršni Kotarci!

Kad je grad Zadar, taj naravni privredni i zdravstveni centar sjeverne Dalmacije otpao od svoga zaleđa nastao je na ostrvima u Primorju i zaleđu sjeverne Dalmacije pravi narodni pokret, koji si je stavio zadatak izvoštiti sebi svoju posebnu vlastitu bolnicu i u svojoj sredini u kojoj će se snaći i nalaziti kao kod svoje kuće, kao svoj na svome. Ovaj narodni zahtjev za svojom bolnicom osjetili su i podržavali svi kulturno-prosvjetni radnici, sva kulturna i gospodarska društva tih krajeva, a zagovarale su ga i potpomagale autonomne i državne vlasti, kao koristan po narod i državu.

Ovdje nisu igrali ulogu samo veliki materijalni izdaci koji su teretili narod, općine i državu, nego su igrali važnu ulogu i politički, zdravstveni, a iz lako shvatljivih razloga i psihološki motivi. Naš narod sa ostrva, Primorja i zaleđa sjeverne Dalmacije, koji toliko voli i ljubi svoju domovinu i svoju mladu državu, trebao je da osjeti da i domovina nosi i njega podjednako u svojem srcu i da narodna država vodi o njemu ozbiljnog računa.

Usprkos činjenici što po postojećim konvencijama između naše i susjedne države našem narodu iz sjevernog dijela Primorja naše banovine pristoji pravo liječenja u zadarskoj bolnici, naš narod nije mogao da se u njemu tuđoj sredini prilagodi i osjeća voljko, jer između ostalog njemu je falila domaća njega, toplota i bratska ljubav, koje izviru iz srodnih duša i koje govore od srca srcu.

Bolnica u Zemuniku kao i ona u Biogradu n. m., koja će se skoro graditi, jesu između ostalog postulat slabog zdravstvenog stanja, u kojemu se naš narod u ovim krajevima gdje u tolikoj mjeri haraju epidemije nalazi u bivšoj pokrajini Dalmaciji. Zdravstveni program bivših tuđinskih vlada bio je samo jedan dio opšteg političkog programa, koji je prečio da se naš narod kulturno ekonomski razvija.

Sjeverna Dalmacija bila je najbolji primjer takove tuđinske negativne zdravstvene politike. Osim pokrajinskih bolnica, koje je naš narod sam sebi iz svojih sredstava bio podgao, nigdje u Dalmaciji nije bilo ni jedne cigle državne zdravstvene ustanove dok je naša narodna država od ujedinjenja do danas samo u Primorskoj banovini podigla preko 40 zdravstvenih ustanova: Domova narodnog zdravlja, školskih poliklinika, dispensera, bakterioloških, zdravstvenih i an-

timalaričnih stanica, a evo sada otvara se ova nova banovinska bolnica, dok će, kako je već napomenuto, gradnja banovinske bolnice u Biogradu n. m. započeti u najkraćem vremenu.

U koliko su negdje opšte higijenske prilike slabije, u toliko se više osjeća potreba za bolnicom. Ova zdravstvena institucija koja je veoma starog datuma, jednako je u cijeni kod naprednih, kao što i kod higijenskih i kulturno zaostalih naroda, koji uslijed neracionalnog i nehigijenskog načina života najviše i oboljevaju. Ova institucija i kod našega naroda stoji visoko u cijeni, jer u njoj nalazi on regeneraciju svojeg radom, trudom i bolešću oronulog organizma; naš čovjek nalazi u bolnici onaj komfört, njegu i stručnu pomoć, o kojoj on kod svoje kuće može samo da sanja. Bolnica je utočište svih onih širokih masa naroda, koji nemaju ni sredstava ni mogućnosti da se kod svoje kuće valjano liječi.

Bolnice su također po svojem uređaju preventivne ustanove prvoga rada. One imaju i svoja zarazna odjeljenja, u koja se izdvajaju zaraženi bolesnici i tim eliminira opasnost daljnje širenja epidemija. Izolacija zaraženog čovjeka naše je najefikasnije sredstvo i najmoćnije oruđe u borbi proti zaraznih bolesti, koje poput vihora znaju da prohujaju po našim selima i gradovima i odnesu cvijet našeg pomlatka.

U zemuničkoj bolnici provodaće se također cijepljenje protiv bjesnoće i voditi će se besplatna antimalarična ambulanta, po čemu će ova bolnica predstavljati ne samo jednu kurativnu nego i preventivnu socijalno-medicinsku ustanovu. Ona svojim radom prelazi već u oblast socijalne politike.

Gosp. Bane! Današnjim danom oživotvorena je davna želja stanovnika Ravnih Kotara, ostvarena su i okrunjena plemenita i patriotska nastojanja njihovih najboljih kulturno-prosvjetnih pregoaca. Neka im za to bude vječna hvala i priznanje! Neka bude hvala i priznanje organima Vašeg Tehničkog odjeljenja, tim kulturnim pionirima narodnog života, koji su u ovu ustanovu uložili mnogo mara i truda i svojega pozitivnog znanja. Budi hvala i svim Vašim pomoćnim organima, koji su bilo u čemu i na koji način doprinijeli da dođe do ove korisne i potrebite ustanove.

Gospodine Bane! Poznato je i priznato Vaše plemenito pregnuće i Vaša ljubav za progres na svakom polju čovječke djelatnosti. I ova toliko željkovana bolnica u Zemuniku, koju ste Vi Vama svojstvenom energijom i odlučnosti od osnove proveli u djelo, plod je Vašeg ispravnog shvaćanja pravih narodnih potreba i interesa, koje Vi, Gospodine Bane, u svakoj prigodi i na svakom mjestu najodlučnije zagovarate, pak Vas molim Gospodine Bane, da izvolite otvoriti ovu

bolnicu i privesti je njezinoj plemenitoj svrsi.

Ban g. Dr. Tartalja, burno pozdravljen od naroda, odgovorio je:

„Rado ću se odazvati ovom pozivu. Hoću da istaknem da ovaj današnji događaj nije samo važan za Zemunik i ovaj kraj, nego i za sve nas, koji sa najljepšim željama pratimo njihov razvitak. Ovim aktom odgovoreno je ne samo jednoj humanoj nego i nacionalno-kulturnoj sveopćoj potrebi. Kad je Jugoslavija preuzela ove krajeve, ona ih je zatekla zapuštene. Dok se grad Zadar razvijao, oni su ostali zanemareni i zapušteni. Zato je prva potreba i dužnost bila da se pomisli na unapređenje ovih predjela. I Banska uprava od svog prvog dana pomišljala je i brinula se da ovom kraju dade ono što je sa gubitkom Zadra izgubio. Priznajem, sve što se u ovih dvanaest godina učinilo, još je malo; ali moram priznati da je s druge strane učinjeno veoma mnogo, možda mnogo više u ovih dvanaest godina, nego u pedeset godina ranije. U programu je Banske uprave, da se sa osnivanjem bolnica u Zemuniku i Biogradu n. m. i proširenja šibenske bolnice riješi jedan od velikih problema sjeverne Dalmacije, kojim se ona emancipuje od inostranstva. I ako je ovo momenat sveopće ekonomske krize, kr. vlada i Banska uprava skreću osobitu pažnju ovom kraju, u cilju da olakšaju život narodu. A i narod treba da uputi svoje napore u ovom pravcu. Pravog napretka ne može biti bez saradnje s jedne strane države, a s druge naroda. I zato nužna je pored državne i privatna inicijativa. Otvarajući banovinsku bolnicu u Zemuniku, od srca želim da ona bude ne samo uzorna bolnička ustanova, nego i nacionalna i socijalna kula u ovim krajevima, za dobro otadžbine i čast Kralja. Da živi Nj. Vel. Kralj Aleksandar I.“

Poslije ovoga govora, koji je pojačao svečano raspoloženje g. Ban je otvorio bolnicu. Načelnik Zemunika g. Babić i don Šime Lukić, poslije otvora, zahvalili su g. Banu na ostvarenje ove ustanove.

G. Lukić rekao je:
Presvjelti gosp. Bane!

Loše zdravstvene prilike najsjevernijega kopnenoga dijela Dalmacije našle su samilosti i odaziva u plemenitome srcu Vašem i vaših doglavnika na zdravstvenome otkusku, te odlučiste da sagradite u ovim stranama doličan dom, jednu bolnicu za poboljšicu i očuvanje narodnoga zdravlja u Ravnim Kotarima.

Mnoga su se mjesta, i varoši i sela, natjecala, ko da dobije tu bolnicu, te uvidavnost pobijedi i kocka padne na ubavi moj Zemunik. Stoga ja kao zemunički predstavnik i ujedno njegov stari župnik, rođeni sin Ravnih Kotara u zahvalnosti prepuna mojega srca

Broj 123.
1932.
jeseca de-
došla nam
s sam nije
ka. Istoga
u nastali
ateljica je
am se višo
ala je pre-
om je veš
5 žaka. Mi
m učineša
do danas
dobili, a
ni dobiti
ne, pa sam
st, da ovaj
ežne škol-
javnost.
ne riješiti
avratihemo
aše i ovim
kropoljad
februara.
školi dne
je poljo-
je otvorio
a bežikovac
u svom go-
x tečajuša
ko nejaša
plani pred-
— predaša
viš, na šu-
h, na vete-
Kulušah,
šekar B
dobraše —
Svega se
interesovaše
dolaze na
I, učitelj
Zagreb
godinu 1931
ono 155.000
vina 106.000
roz posjed-
la. G. 1929
hl, g. 1930
407 hl. Dok
a, potrošnja
God. 1929
hl, 1930 g.
76 hl.
ocil
do velikog
ovenjli radi
triju. Cijene
bile su: te-
vi 2,50—4,
10.
j zadružni
uge u Krlnu
ma za rad
uge sa naj-
doprinositi
novi razno-
su braća i
ce: Bica Po-
oma Štarić,
ro Vojvodić
lice, sjašice,
a papir itd.)
a darovima
n darovatelj-
Uprava
ATICE
A
edno-kulturne
odgovorni
tar Matice.
Šibenik
to.

nazivljem dobrodošlicu Vama i vašim doglavinicima, te Vas molim da nam danas za nas sretni dan — otvorite ovaj dom zdravlja.

U njemu će gg. liječnici svojom poznatom spremom i naukom, činovnici i namještenici neumornom brigom i marljivošću. „Sestre Milosrda“ samaritanskom Hristovom ljubavlju, vidati rane, otrti suze, utješiti bijedne i nevoljne. Svi će doprinijeti da se poboljša i povrati zdravlje ovoga zapuštenoga kraja, a sa zdravljem procvat i napredak.

U to ime da živi Presvjetli Ban Primorske banovine dr. Ivo Tartaglia!

Na banketu koji je bio priređen poslije osvećenja i otvorenja bolnice g. Ban zahvalio je svima onima, koji su radili da dođe do ostvarenja ove bolnice, a na prvom mjestu Nj. V. Kralju, koji je svojim državnim reformama omogućio, da se uspješnije rješavaju ovakova pitanja.

G. Banu zahvalio je sekretar naše Matice na pažnji, koju ukazuje ovom kraju, jer i ovo je jasan znak da saradnja vlasti i privatne inicijative u stvaranju kulture sela daje i u ovako teškim prilikama dobre rezultate, kojih pojedinačke akcije ne bi mogle dati.

Zemunički načelnik g. Babić pozdravio je senatora g. dra Uroša Desnicu, zahvalivši mu na njegovoj stalnoj brizi o našim ovim krajevima, koji su ujedno i njegovi, moleći ga da i unaprijed pomaže, da se riješavaju teška pitanja ovih krajeva.

Naša Matica i zemunička bolnica

Na narodnom zboru u Zemuniku, koji se je održao 17 oktobra 1925 godine, a na kojem su bili predstavnici svih mjesta okolice zadarske, bio je raspravljen jedan svestrani program o radu u Sjevernoj Dalmaciji u privrednom i kulturnom pogledu. Taj program koji nije ulazio u pojedinosti štampan je u splitskom „Zadrugaru“ 1925 godine. Poslije toga radilo se je u raznim pravcima, i kod vlasti i u narodu, da se taj program barem djelomično ostvaruje. U odbor su tada bili izabrani gg. dr. Uroš Desnica, don Šime Lukić i Lazar Matić i nastojali su, da pokrene na sistematski i živiji rad i sve okolne općine, pa je zato održan i sastanak u Benkovcu 1926 godine, ali saradnja općina bila je jedva osjetljiva, pa se početkom 1928 formirala „Privredno-kulturna matica za sjevernu Dalmaciju“, na osnovi privatne inicijative. Matica je bila dugo vremena jedina, koja je i preko svog „Glasa“ i u bezbroj pretstavaka i ličnih zauzimanja isticala stalno potrebu Sjeverne Dalmacije, a u samom narodu poticala smisao za napredniji život i rad. Gdje je bilo ikoga, da se pokrene nastavilo se je sa zajedničkim nastojanjima, da se ostvari ono što je bilo moguće. Zemunička bolnica izraz je zadržane saradnje sa banskim upravom, a tu je zadržano saradnju i potakla i rukovodila naša Matica.

U čemu je najveće značenje?

Stvaranje kulture sela za mnoge je kod nas jedna prazna riječ, a za mnoge neostvarljiv san. Međutim zemunički primjer pokazuje, da je moguće, da i jedno selo ima bolnicu, vodovod, električnu školu za seoske domaćice i poljoprivredne tečajeve. Sve je to pripremljeno najprije zajedničkim putem. Pomoću zdravstvene zadruge održavala se je dvije godine domaćička škola, pomoću zemljoradničkih zadruga održavali su se onamo zadržano-poljoprivredni tečajevi, a teške zadatke uzimale su na se zadruge:

nabavljačka, mljekarska, vinarska, kreditne. Dugo je vremena trebalo dok se ozbiljno uvide teškoće položaja, pa da se ozbiljno priskoči u pomoć, da se ljudi, ostavljeni sami sebi, ne muče sami, uzimajući na se i tuđe brige i zadatke. Sada međusobna pomoć i saradnja pokazuje jasnije uspjehe i sve će ih više pokazivati. To postepeno stvara preokret u shvaćanju i životu sela, u životu narodnom uopće.

Nijesu naše brige upućene samo jednom mjestu, da se u tom pravcu radi. Pokušavalo se je i stalno se misli, pa i dogovara o tom što bi se dalo učiniti u općini „Ravnih Kotara“ gdje bi se u pogledu iskorišćenja dobrih zemalja moglo uraditi više nego u i jednom drugom kraju, ali se sporo pokreću ljudi. Baš nedavno iz te općine došao je na tečaj jedan veći broj ljudi, pa i to je jedan znak da se je počelo nešto kretati i da će se moći konkretnije pristupiti i tu radu. U Kotaru su posebne prilike i poseban jedan svijet pa se moraju i posebna sretstva i načini upotrebljavati, da se u ovim stepama pokrene naš čovjek sličan mužiku u „nepojamnoj“ zemlji ruskoj.

A što da kažemo o našoj rak-rani — o središtu Sjeverne Dalmacije i Ravnih Kotara, koji bi i mogao i trebao imati najljepšu ulogu, ali snom mrtvijem spava?! Hoće li se u našem Benkovcu ikada pojaviti nešto više vjere, hoće li se maknuti, da u svoj kraj unese barem nešto kulturnog nastojanja, jer ima dosta ljudi, koji imaju zato i sposobnosti i smisla, pa je čudo, kako se u zajedničkom radu ne može naprijed krenuti. Kada će se osjetiti, da i Nin postoji za svoju okolicu, pa i mnoga druga mjesta Sjeverne Dalmacije?!

Kad je mogao mrtvi Zemunik sa svojim indolentnim ljudima stvoriti preduslove za jedan ljepši razvoj, zar ne mogu i druga mjesta? Zastoj je samo u tom, što nema vjere u napredak ni koliko zrno gorušičino, one vjere koja je omogućila da se bivši manastir trap'sta na Gradini pretvori u Narodni dom.

Čemu služi Gradina?

Splitski „Zadrugar“ u početku 1927 godine pisao je o toj lijepoj glavici, koja je po svom položaju predodređena, da posluži za bazu kulturne i privredne akcije u svom kraju. Pored ljudi, koji će po svom zanimanju na njoj stalno živjeti, na njoj se može za jedan sat vremena skupiti veliki broj narodne inteligencije i izabranih ljudi iz obližnjih mjesta i odalje se može razvijati najlakše zadržani rad u narodu, koji je i doprinio da se ostvare one tekovine koje sada onamo postoje. Više zato nego za išta drugo, jer će se na taj način najsigurnije uspjjeti, da se u jednog od najzapuštenijih krajeva razvije kultura i blagostanje.

Ta glavica koja je podjednako draga i katolicima i pravoslavcima, sa svojom skromnim crkvicama sv. Katom i sv. Savom, okuplja oko sebe u jugoslavenskom duhu i Srbe i Hrvate, sa zajedničkom tradicijom Smiljančić ili je Vuka Močivune.

Ova krajina kao i ona Janković Stojana, koja se međusobno dozvati mogu i u novim vremenima, kao i u prošlosti razvije rad u stvaranju svoje kulture i u razvitku svoje privrede, koji ima svojih poteškoća, ali će imati i svojih ljepota, pa će doći bolja vremena, kao što su i nekad bila u ovim krajevima.

Pokretna Poljoprivredna izložba i škola.

U prisustvu Nj. V. Kralja izvršeno je u nedjelju 14 o. mj. svečano otvaranje pokretne poljoprivredne izložbe i škole, čijeg se pokroviteljstva primio Nj. V. Kralj i koju je sa najvećim zadovoljstvom razgledao i izrazio svoje uvjerenje, da će ova izložba imati vrlo lijep uspjeh za jugoslavenskog zemljoradnika. Ova sretna ideja došla je od strane pojedinih mjerodavnih krugova posve spontano i ona je svakako, za najveću pohvalu.

Pokretna poljoprivredna izložba i škola, odlazeći od mjesta do mjesta, prikazivaće najširim slojevima našeg poljoprivredništva napredak poljoprivredne tehnike i ukazivaće mu najbolji i najkorisniji način rada u svim granama poljoprivrede. Mnogobrojni izložbeni objekti poslužiće samo kao sredstvo za uočljivo prikazivanje prilikom predavanja, koja će se održati našim poljoprivrednicima u pojedinim mjestima, u kojima se ova izložba bude zadržavala. Naši poljoprivrednici imaće prilike da vide kako su racionalnim gajenjem dobivene izvanredne dobre vrste stoke, pak prema tome pokazće im se kako se pametnim radom može kvalitet stoke znatno poboljšati i na taj način stvoriti i povoljnije uslove za njeno unovčavanje. Zato su u vagonu za stočarstvo smješteni najbolji primjerci jugoslavenske prapodne stoke. Isti je slučaj i sa živinarstvom, kao i sa ostalim granama poljoprivrede. Uzorni primjerci, koji se nalaze izloženi u kompoziciji od 23 vagona, poslužiće predavačima kao primjer kod tumačenja o racionalnom obrađivanju polja.

Zajedno sa izložbom putuje čitav kadar iskusnih predavača, koji će, uz pomoć sprava, modela, slika i filmova, davati poljoprivrednicima uputstva o zadržavanju, kao i o naprednom i racionalnom radu u svim poljoprivrednim granama.

Zemljoradnici će se upućivati na napredak kako bi se prirodna sredstva, radna snaga i raspoloživi kapitali što bolje iskoristili za poljoprivrednu proizvodnju. Osim toga upućivaće se i na racionalnost, a to znači da se postignu što veći prihodi, sa što manje sredstava, i s time da se iskoriste što bolje nedovoljno uposlenje ruke članova zemljoradničkih familija i s time da se nađu što jeftinija sredstva za naprednu i racionalnu proizvodnju. Predavači će preporučivati seljacima intenzivnost u proizvodnji u vezi sa mogućnostima unovčavanja njihovih poljoprivrednih proizvoda. Upućivaće se na upotrebu selekcionog sjemena i na proizvodnju sa selekcioniranom stokom. Naročito je važno istaći da će se prilikom ovih predavanja naši zemljoradnici uputiti na pojedine zakonske odredbe i na zakonske povlastice koje se daju, na napredni poljoprivredni rad, a naročito za selekcionisanje stoke i sjemena.

Kao što se vidi cilj ove izložbe i škole sastoji se u tome, da se upute najširi slojevi naših poljoprivrednika na način kako da iz svog rada izvuku najviše koristi, tako da poboljšaju način svog života, povećaju svoje potrebe i udovolje im i da im se ukaže na mogućnost kako bi najlakše prebrodili posljedice teške privredne krize, u koju je danas zapao cjelokupni poljoprivredni stalež u svijetu, pak prirodno i u našim krajevima.

Kada se Nj. V. Kralj primio po-

koviteljstva ove pokretne izložbe i škole, time je data i garancija za najoduševljeniji rad, pak makar i po cijenu najtežih uslova u dobro jugoslavenskog poljoprivrednika.

Pojedini poljoprivredni stručnjaci, prilikom ovih predavanja, dolaze u neposredne razgovore sa narodom i na taj način u međusobnom obaveštavanju stvorice se još tješna saradnja poljoprivrednih stručnjaka sa zemljoradnicima i ona će upravo i donijeti najkorisnije rezultate za jugoslavenskog seljaka.

Zbog svega ovoga mi možemo pokretnu poljoprivrednu izložbu i školu od sveg srca pozdraviti i poželiti joj najljepši uspjeh u velikom poslu koga se primila, baš u momentu kada se svi mjerodavni krugovi zalažu da našim poljoprivredniku, u koliko je moguće više pomognu da prebrodi posljedice teške privredne krize, koja ga sputava i tišti.

Raspored vagona u izložbenoj kompoziciji

1.	vagon br. 23	Poljoprivredne mašine
2.	« 22	Svilarstvo
3.	« 21	Poljoprivredne mašine
4.	« 20	Šumarstvo (vagon 819)
5.	« 19	Šumarstvo („ 820)
6.	« 18	Zadrugarstvo (Glavni Zadrugarski Savez)
7.	« 17	Zadrugarstvo (Glavni Savez Srpskih Zemljorad. Zadruga)
8.	« 16	Zadrugarstvo (Agrarne zajednice)
9.	« 15	Poljoprivredna udruženja
10.	« 14	Ovčarstvo
11.	« 13	Industrijsko bilje
12.	« 12	Poljoprivredna industrija
13.	« 11	Ratarstvo
14.	« 10	Mljekarstvo
15.	« 9	Higijena sela i zdravstveno zadržavanje
16.	« 8	Voćarstvo i vinogradarstvo
17.	« 7	Stočarstvo i ribarstvo
18.	« 6	Pčelarstvo
19.	« 5	Živinarstvo
20.	« 4	Živinarstvo
21.	« 3	Pouke i knjige
22.	« 2	Uprava
23.	« 1	Električna centrala.

Oprost carinskih krivica u okolici Zadra

Kraljevskim ukazom a na osnovu čl. 30 ustava, riješeno je:

„Obustavlja se carinsko-krivično postupanje, kao i izvršenje neizvršenih osuđenih riješenja po djelima iz čl. 145 i 159 i napomene prve u čl. 150 carinskog zakona, dalje iz člana 58, 60 i 61 carinsko-pomorskog pravilnika, učinjenim na području srezova Preko i Biograd n/m od državljana Kraljevine Jugoslavije do 31 decembra 1931 godine, sa predmetima za ishranu i odijevanje, u koliko novčane kazne ne bi bile veće od 5.000 dinara; pod uslovom da okrivljena, odnosno osuđena, lica uplate u roku od mjesec dana, od dana stupanja na snagu ovoga ukaza, redovne dažbine, kojima je roba opterećena pri uvozu ili izvozu.

Redovne dažbine naplatiće se po minimalnoj, odnosno ugovornoj, tarifi. U slučajevima gdje robe nema, a njena se količina i vrsta može nesumnjivo utvrditi, ima tako utvrđena količina i vrsta služiti za proračun dažbina, ako se vrsta i količina robe ne može utvrditi, ima se naime redovnih dažbina naplatiti 10 po sto od izrečene kazne, odnosno kazne, koja se ima izreći.

Po krivicama navedenim u ovom ukazu, gdje kazna iznosi više od 5000 dinara, taj iznos odbiće se od cjelokupne novčane kazne i ostatak kazne izvršiti. Sa konfiskovanim robom postupaće se po zakonu u koliko ona podleže konfiskaciji.

K r i z a

Danas se ta riječ čuje iz svačijih usta. Izgovara je činovnik i trgovac, radnik i težak. Ona se jednako upotrebljava u Americi i Njemačkoj kao i kod nas.

To je teška mora što pritisiva ljude danju i noću. Ona im ispija tijelo i ubija dušu. Tamo vidiš milijune radnika bez posla. Ovamo žene i dječicu neuposlenih radnika kako mole po gradovima milostinju na čiji zimi. Težaka ubila suša i druga nevolja. Nema plće (krme) za blago, nema kruha ni novaca da ga kupi. Više mu niko ne vjeruje: ni trgovac ni banka, ni kamatar ni prijatelj. Nepovjerenje sviju prema svakome svugdje vlada. I misle neki ljudi da ovo zlo, što je pritislo svijet, i dolazi od nepovjerenja.

Ako posjednik i ima što da proda, njegovi se krvavi stečeni trudi buzašto daju. Mnogo puta ispod cijene koštanja. A mnogi i mnogi ne mogu svoje trude ni po najnižim cijenama da prodaju. Recimo vinograda: i. Blagu pala cijene 1/3 u ove zadnje dvije godine, a pići (hrani za blago) skočila cijena do 1/2 din. po kg. trave. Nema više ravnoteže. Dvije kitiže žigica vrijede litru vina. Litar petroleumu 4 litre vina. Jedan kg šećera 12 kg. kukuruza.

Potrošači viču: ubi nas industrija, koja diži visoke cijene svojim proizvodima (sudu, alatu, platnu, obući, odjeći i dr.). Industrijalci viču na vladu da im ona nameće velike carine (nameće).

Bl o kako bilo, jedno je istina, da jaki prepuštaju slabe. Veliki sataše male. Svak se jada. Osobito dužnik. Njemu je pak najgora. On čuje sv je smrtno zvonce. Živ teško da se izvuče iz kliješta vjerovnika: zelenaša, trgovaca, bana i drugih novčanih ustanova. Visoka kamata pozoba sve što čovjek može da proda. E pa da se i ona podmiri! A o otplati glavnice ni govora.

Ako te vjerovnik čeka, slabo tebi, a ni njemu dobro. Ako te ne čeka, ajme tebi. Advokati i sudske pristojbe stjerace te s kuće i kućišta. I što do danas nije na hiljade težaka stjerano sa svojih imanja i ogjišta, ima se zahvaliti činjenici: ili što vjerovnik nema više novca za sudbene troškove i masne advokatske pristojbe, ili što

on pametno računa: dobijem li: ostaće mi zemlja od koje mi na ovakovim godinama nikakova korist; izgubim li, teško meni. Svemu pa daju cijene, više ili manje, ali advokatskim i sudskim pristojbama ne padaju, ali ni ne rastu. Dok ima predmeta kojima se cijene dižu.

Nije sad vrijeme da se lupamo u prsa i pitamo ko je ovome stanju kriv i koliko sam ja kriv. Sad je vrijeme da moćni pomažu slabe, kako bi ti slabi poslije pomagali njih. Ne smije se i u ovome vijeku obnoviti priča o pobuni sviju čovjekovih udova proti želucu što je ljenčovac i muke primao hranu, već treba da svi ljudi (svi društveni slojevi) rade složno i

za sebe i za druge, kako bi se izvukli iz zla, koje se nazivlje općim imenom kriza. Izvukli li se, onda će radnici naći uposlenja. Moći će da troše težakovo žito i blago i da ga plaćaju po pristojnim cijenama. Moći će posjednik da pomaže industrijalca i da kupuje njegove proizvode.

Klupko se mora odmotavati. Malo po malo. Složnom voljom sviju, a najvećom državnih vlasti. Dvanaesti je čas kucnuo. Čekanja nema. Korist je sviju da riječ kriza što prije uteče iz naših usta i našeg sjećanja.

Knin, 10 marta 1932.

Prijatelji širite „Glas“!

Pisma iz naroda

Đevrske, februara

Godine 1924. osnovali smo u Đevrskama Prosvjetno društvo, davši mu širi program i sigurni finansijski temelj. U program je uzet sav kulturni rad, moguć u malom mjestu, i razni oblici društvenosti. Društvo je zamišljeno kao matiča, koja sprema ideje i radi na njihovu ostvarenju u svom krilu, ili da ih kasnije, spremne za život, preda posebnoj organizaciji. Ujedno ima Prosvjetno društvo da financira, barem u početku, sve kulturne zamišljaje i radove u Đevrskama i okolini. U program je uzeta: prosvjeta i drugi kulturni rad, zabava i sport, zdravstvo i pomoć članovima u nekim slučajevima.

Finansijski temelj Društva čine članski udjeli od 100 dinara. Udjeli su nepovratni. Od udjela i drugih prihoda ustanovljena je temeljna društvena glavnica. Glavnica je nepotrošiva i ima da se stalno povećava. Ona je finansijski temelj Društva. Kamatom glavnice i drugim prihodima održava se Društvo i izvodi svoj program. Članovi Društva osim članskih udjela nemaju druge novčane obaveze, daklen izbjevnuta je svako godišnja članarina, koja se teško daje. Tako Društvo ne ovisi od svakogodišnje milosti svojih članova.

Drugi finansijski temelj Društva imao bi biti prihod od zemljišta, koje bi svjesni seljaci i svjesna općinska uprava imali da poklone Društvu.

Uprav je grehota da ogromna općinska zemljišta stoje neiskorišćena. Što veći komadi takovog zemljišta imali bi se pokloniti kulturnim ustanovama, da se mogu osnovati i održavati, kad siromašni narod ne može da plaća redovito članarinu. U izgledu je da će naše Prosvjetno društvo dobiti od općne veći komad seoskog zemljišta za svoje potrebe. Osim toga uzet je u obzir i ručni rad članova na korist Društva.

Dosada je naše Prosvjetno Društvo stvorilo temeljnu glavnica od 10000 dinara. Knjižnica i namještaj vrijede preko 3000 dinara. Moglo se je i više i bolje, da je bilo volje i ljubavi kod nekih. Uvijek se našu uz one koji stvaraju i oni koji smetaju, ili barem ne pomažu.

Naše Prosvjetno društvo za sada održava svoju čitaonicu s novinama i poučnim listovima. Osim toga ima bogatu knjižnicu. Što prije nabaviće i radin aparat. Ono je spremilo ideju o čuvanju narodnog zdravlja, te je osnovalo Zdravstvenu zadrugu i novčano joj priteklo u pomoć. Osim toga stara se za istoriju Đevrsaka i okoline, koja se odnosi na narod i zemlju. Istorijske podatke, istorijske člančice, kao i sve savremene mjesne događaje, od nekog značaja, bilježi u „Knjigu zv istorijske bilješke“. Knjiga je velika 35/49 cm. leži 12 kg., ima 309 jakih listova, korice su joj kožom obložene. To će biti u budućnosti vrelo za istoriju

Đevrsaka i okoline. Uz to je u Društvu ustanovljena i „Zbirka fotografija“, koja prikazuje l'čnosti i druge objekte iz Đevrsaka i okoline.

Ovo iznosim o našem Prosvjetnom društvu, da se vidi, da i mi nešto radimo u kulturnom pogledu. Istina nijesmo učinili mnogo, jer svi u mjestu, koji bi bili pozvani i mogućni, nijesu se iz svoje lijenosti, ili iz nekog drugog razloga, odazvali svojoj dužnosti da sarađuju i pomažu. Ali ipak naše Prosvjetno društvo jača i osvaja teren u narodu, te će u budućnosti imati znatnu kulturnu ulogu u ovom kraju. Đevrščanac

Мокрополе, 17 II.

Допис који сам недавно послао, да се отштампа у „Гласу“, морам допунити са неким чињеницама новијег датума, да би ствар била потпунија и јаснија. Именован је и четврти учитељ за село Плавно — једна учитељица из Дриша. — Основна школа у Радучићу, која броји свега 107 (стоиседам) ђака, подигнута је на дворазредну, и одмах су постављени учитељи, који се већ налазе на свом мјесту.

Ми Мокропољци немамо ништа против горњег, али не можемо разумјети зашто просвјетне власти не постављају другог учитеља у нашој школи, већ остављају самог учитеља да се мучи са 170 (стотину седамдесет) ђака, који редовито похађају школу, а да на крају школске године, поред најбоље воље и настојања нашег вредног и поштеног уче, госп. В. Јерохина, успех буде једва довољан.

Треба видјети наше малишане из I, II и III годишта кад се враћају из школе својим кућама, готово у први сумрак, неки голи, боси и гладни, јер друкчије и баш распоред похађања за сада је апсолутно немогућ.

Полача, 20 фебруара

Гледајући из Книна Ковјак угледате врло лијепо, само вас на то упозори, главу од слона. Глава је врх Ковјака. Сурла падина Ковјакова према сјевероистоку. Ту под Ковјаком на висоравни село је Полача. Дивљина из њега бије. Криш и камен таре очи. Оно пољашце што се стере од Ковјака према сјеверо-

Iz prošlosti Zemunika

Zemunik leži 1 km. na sjevero-istoku Zadra, te je srednja tačka Ravanih Kotara, što se prostiru na visoravni od Skradina do Nina. Još u starohrvatskoj županiji Lici zapremaše Zemunik vidljiv položaj, a u poznije doba tradicionalno je meda među Zadrom i Kotarom. Već koncem 13 vijeka palazimo Zemunik u zadarskom području, uza sav predjel od Nadina do novigradske kaštelanije. Glavna tačka Donje Luke za XV vijeka, a i poslije jest Zemunik, XIII vijeka bijaše tu tvrđavica (Semelnica), a u njoj zadarska posada. Prođe pak u vladništvo vlasteli zadarskoj imenom Segre, pak ženitvom mletačkoj obitelji Venier. Toma Venier podiže jaku tvrđavu (Xemonico). Kako nam prof. Jelić u svojim spomenicima sjeverne Dalmacije opisuje, Zemunik je u to doba postao najtvrdim gradom u Sjevernoj Dalmaciji za koji su se otimali i Turci i Mlečići. Starome gradu Tome Veniera nadošle su nove utvrde i ograde; blagostanje i pučanstvo umnožalo se je tako, da Zemunik postao premac Zadru. Pripojen vran-

skom zaimluku, postade u XVII vijeku navalnim sjedištem Alilbega Durakbegovića silnoga vranskoga zaima i ličkog sandžaka. Stoga je on nad Zemunikom podigao jaku tvrđavu sa četiri pobočne kule. Na sjeveroistočnom uglu kočila se džamija, a na donjem krasan dvor sandžakov. Grad je imao pedeset kuća za vojnike, a u bogatim varošima oko grada bilo je do 800 kuća, te je pučanstvo iznosilo do 3000 duša i 1800 vojnika. Takav je bio Zemunik za sjajnije doba turskog gospodstva od 1571 god. do krvavog osvojenja 17 marta 1647 god.

Tada ga general Foscolo pri Jurislanju djelomice poruši. Kada je mirom 1669 opet došao pod Turke i Alilbegovi sinovi 1683 god. opet htjeli zaposjesti ga, plati narod listom. Tako se pod Zemunikom istakla krvava košulja, koja je urodila velikim ratom za oslobođenje.

Bježanjem zemuničkih gospodara silnih vranskih zaima iz Kotara 1683 god. zapadno predgrade Zemunika dođe u posjed serdara Smiljanica i danas poznato pod imenom „Smiljanica kula“. Dočim arambaše Močivure zauzeše varoš gornji Zemunik, gdje

još danas uz pjesmu, koja njihova junaštva slavi, uspomena žive.

„Smiljanica kula“ prešla je udajom u posjed obitelji Petrovića, a prodajom u ruke zadarske obitelji Fontanelli de Battisti, od koje zadnji potomak Karlo neimajuć poroda, utemelji fondaciju svoju „Prečistog Začeca“. Ogromni posjed sa kućama predade na upravu austrougarskoj vladi, koja bi se imala brinuti da na posjed nastani redovnike kojega od crkvenih redova, koji se bave poljoprivredom, a ovi bi bili dužni na imanju održavati 12 storicu kotarskih sinova, uz pouku u poljodjelstvu. God. 1865 nastanjeni su na Smiljanica posjedu francuski pateri Kongregacije sv. Križa u Mansu, ali su ovi usljed kotarskog zuluma i hajdučije morali pobjeći glavom bez obzira god. 1868. God. 1888 austrijska vlada stupila je u dogovor sa Banjalučkim trapistima, te im je predala na obradu imanja a uz imanja i obvezu, da uzdrže određeni broj kotarske djece na nauku. Od god. 1894 zemuničke zidoderine padaju pod mašklinom trapista, koji na ležaju staroga grada započese zidati velik samostan.

Trapisti su se zadržali u Zemuniku od god. 1893-1923 gdje su zaoblili i uredili svoje ogromno imanje, doprijeli svojim radom i primjerom da je Kotarac poprimio racionalnije obradivanje svojih polja. Kupivši jedan feudalni posjed u tirolskom Meraru za podizanje svoje filijale, a neimajući sredstava, zato odlučise prodati ogromni imetak u Banjaluci. Kad je to naša vlada saznala te im prodaju zapriječila, uspjelo im je da pod talijanskom okupacijom prodaju svoj posjed u Zemuniku. Samostan je prekulila od Smokovičke vinogr. zemljoradničke zadruge, koja ga je i bila nabavila za privredno-kulturne potrebe ovog kraja Banska uprava marom i nastojanjem bana dra Tartaglie. Ovaj je uvidio zapuštenost najsjevernijega kopnenoga kraja naše banovine, pak je kupnjom odlučio da na posjedu uredi jednu bolnicu, poljoprivrednu stanicu i domaćinsku školu. Bolnica je djelomice uređena i danas otvorena, a stanica i škola će postati košnicom, odakle će vrcati iskre prosvjete i napretka cijeloj Sjevernoj Dalmaciji, koja se nažalost danas nalazi u velikom moralnom i materijalnom zastoju. Don Šime Lukić

западу не може да исхрани становништво Полаче ни онда кад га Бог гледа милостивим својим оком, а немоли кад се на њ расрди па га бије сушом и поводњима. Суша униште све, — али за једну годину. Поводањ однесе најбољу земљу, — али за увијек. И тако се то обнавља с кољена на кољено с том разликом, што плодне земље сваке године то мање има а пучанства то више. Народ пати и у патњи се челичи. И да није оно блага што спасава свијет, Полачу би требало раселити. А за благо је пространа паша од границе Бискупје до Динаре и преко ње. У тој огромној пространисти по широким пропланцима Козјака и Динаре, по њиховим гудурама и урвинама благо нађе себи хране. Али ће и те хране понестати кад понестане рашћа што земљу држи. Негдје је земљу трава покрила, али негдје ништа нема. Снага водених оборина јача је од моћи земље да траву храни и да је заодјене у зелено рухо љепоте.

Гледам с дана у дан, особито сада кад лед и снијег влада у овом брдском крају, како људска рука у помањкању огријева гвозденим кључном машлином вади хрстове гранчице или боље говорећи жиле њихове. Гледам како се брине Крчиња посвема оголише. Однесе потреба и невоља све: и суварак и грм, и младичу и велико стабло. Ози плачу на сиромаштво биљног покривача ове иначе дивне природе. Не види свијет коју грдну штету тиме наноси себи, дјецу својој, селу својем. Нега ни брига за тим. Дај ми га данас, а сутра што буде! То му је наука школе без учитеља и писма. Наука прадједова. И овдје се најбоље види како наш народ неће из увјерљива да брани сеоско, општинско, Он чува само своје. Боље он чува шибицу из своје ограде него храст из сеоског гаја, Вјекови га тако одгајали па тешко се ђуд и разбор народа мијења.

У овакој средини тешко да и права народна школа чини своје. И због тога данас вика на школу. Грјеше људи. Школа врши свој задатак како најбоље зна и може. Е па то стоји до способности, марљивости и љубави учитеља за школу, дјecu и село. Тако је свугдје па и код нас.

Нама је учињена једна неправда: одузеше нам драгог учитеља на 1 априла 1931 године па школа остаде на једном. А један не може с крдом дјеце од 203 главе. И говорили смо старијим школским властима, па нас не чују, молили смо па нас не разумију. Путем штампе то исто молимо.

Буковић, марта 1932.

Читајући у нашем „Гласу“ дописе о прослави св. Саве сјетио сам се иако касно да изнесем на јавност ову нашу прву школску славу, пак Вас молим господине уреднице да ово изволите отштампати у нашем цијењеном листу.

Иницијативом школског одбора у Буковићу, а поглавито г. учитеља Ј. Грубинића, управитеља овдашње школе, одржана је први пут школ слава светитеља Саве у буковићској школи.

Ову је славу предложио г. учитељ Грубинић школ. одбору кога је сазвао на ванредну сједницу у нарочитом циљу. Одбор је озо једногласно прихватио и закључио, да се светосавска слава одржи на св. Три Јерарха 12 фебруара. Госп. учитељ

Грубинић одмах по овом закључку дао се на посао око приређивања ове свечаности и подијелио дјецу лијепе националне декламације.

Пред св. Три Јерарха г. учитељ разаслао је по селу Буковићу, ва роши Бенковцу и посебно команди 11 пеш пука „Карађорђа“ програме свечаности позивајући их на ову свечаност.

И баш уочи дана одређена за славу т. ј. 11 фебруара у амощњем крају пао је свијег, кога је вјетар свијао на намете, затворивши цесту тако да је била непроходна.

Свеједно у пркос свих намета и вијавице официјерски кор и више грађана из Бенковца покушали су са аутима мислећи да ће прећи до школе у Буковићу и присуствовати свечаности. Али ради високих намета нису могли прећи, него су се морали повратити, а исто време је и госп. учитељ обавјестио све позване да свечаност одгаја док вријеме пропукне.

Трећи дан у недјељу 14 фебруара вријеме се поправило, али снијег је у паметима цесту остао исти, госп. учитељ ријешио је да одржи тај дан славу.

Послије свете литургије у цркви мјесни парох госп. прота С. Кнежевић у друштву неких грађана упутио се школи гдје их је дочекала постројена буковићска соколска чета са заставом на челу, која их је свечано поздравила у који су мах код школе пуцале прангије у знак свечаности. Школска је дворана била већ дупке пуна народа, у којој је била већ постављена дивно окићена трибина, као и цајела дворана са разним народним везовима и зеленилом. Тачно у 12 сати отпочено је водоосвећење, затим је вршено свечано сјечење савског колача. Послије сјечења колача г. учитељ Грубинић одржао је говор о значају славе, а послје говора започела су дјеча са декламацијама којих је било 23 на броју. Декламације (су биле језгровитог националног садржаја, а дјеча су их извела по узору што може бити боље, што је присутни народ кроз задивило. Послије завршених декламација г. прота С. Кнежевић одржао је лијеп говор захваљујући госп. учит. Грубинићу на његовом пожртвовању и успјеху у раду који се показао врло успјешан, молећи га да овај обичај заведе и у будућим годинама. Селјани Буковића такођер су захвалили госп. учитељу.

Након завршене славе г. учитељ дијелио је школској дјецу колаче што их је даровао начелник бенковачке општине г. др. Ј. Миовић. И овако је прва школска слава у Буковићу завршена. Марко С. Воларевић

Knin, 1 марта

Brige velikih ljudi u malome gradiću. — „Апотека“ или „Приручна аптека за чланове здравствене задруге“. Ето око тога, али не око суштине ствари него око саме табле, настало је крупно питање.

Једна група људи који своја културна и привредна паћела заснивају на питањима села и селјака; који врше једну културну мисију у народу са заносом, необичним и данашњем добу резигнације и апатије и шпекулативног опортунизма, основали су овдје у Kninu Здравствену задругу. У зао час! Тек се је на стаклу задружне аптеке исписао натпис „Апотека“, и Здравствена задруга је већ доживјела први нападај. Најприје су се појавиле замјерке и критике а онда је сlijедило

и одлучно нардење, да се постављени написи имаде избрисати и да се мора cijelo staklo исписати дословно овако: „Приручна аптека за чланове здравствене задруге“.

Кад се је упитало, чему треба тако опширно тумачење у обичном рекламном натпису, одговорено је са једним духовитим примјером: Ако странак затражи по ноћи лијек и ако нађе апотеку затворену, он ће се с правом смјети потужити што на табли није писало, да ту није јавна аптека.

Пристаје опширног натписа позвали су се и на § 3 Закона о здравственим задругама. Међутим у том §-у нема ни једнога зореца нјима у прилог.

Ова крупна брига пријатеља закона о здравственим задругама не задаје баš нимало јада оснивачима здравствене задруге kninske. Они ће наставити са стварним радом и неће ни прстом макнути, ако неко дође да замрчи постављени натпис, а послје што Бог даде!

Једна неправда која бије нашега сељака

Има много разних неправда, које сатиру и бију нашега биједнога сељака, који и онако стегне под теретом кризе, дуга и многих невоља. Данас је наш сељак дошао до правог искушења у сваком погледу и потпуно је доспио на руб пропасти. Ми ћемо овдје споменути само неке ствари од којих сељак много трпи, а к је су са њиме у непосредној вези.

Ријеч: криза, већ је свакому пробршила уши; чујеш је на свакој кораци од сељака и господина, радника и занатлије. Криза дакле постоји свугдје у ријечи, али не постоји баш и у дјелу. Говори се да је општа економска криза, а ја би рекао, да је код нас само пољопривредна.

Ево како: Наша је индустрија још у развијању и да би се она што боље развила, заштићена је високом царином од туђе индустрије. И када из туђе државе долази роба у нашу државу, они морају платити на нашој граници царину. Та царина иде на терет потрошача, јер и наши фабрикарти нису ништа јевтинији од страних. Дакле, наше индустрије раде са великим процентом.

Ми се сада питамо зашто наше фабрике не продају нама своје производе ништа јевтиније од страних фабрика, кад су код нас више радничке наднице, не плаћају увозне царине, мање имају трошка око транспорта и њихови производи не пролазе кроз онолико посредничких руку, као што је то код стране робе? И уз све то, наше фабрике добивају сву сировину по најлој цијени, јер сировину добивају у нашој држави.

Ми желимо, да се наша индустрија развија, али није право, да на нама зарађива грдне постотке, баш онда, кад је највећа криза. Кад је пољопривредна криза овако јака, требало би да и наша индустрија буде мало мекшега срца, па да помогне пољопривреди у њезином тешком стању.

Друго је то, што јо посао свим сталежима боље плаћен, него што је сељаку. Нарочито су прескупе зараде дивилих љекара и адвоката, а затим занатлија особито су трговци од свих одмакли. Сви они наплаћују свој труд поједнако, као и док је вино било 6 дина, једно прасе до 300 дина, један брав до 350 дина итд. Ови људи имају највише додира и посла са сељаком, па зато сељак и осјећа њихову скупоћу. Право би оило, да зарада и награда свих људи иде према кретању привредних прилика у којима се они налазе. На таки начин сви људи својски раде на ублажењу тешких прилика, то јест дијеле братски и зло и добро.

Рада свега овога што смо изнјели, могли би се послужити са безброј примјера, али и ово је довољно за разумијевање ствари.

Г. Л., тежак

Стављам до знанја циј. муштерјам, да им и у овим данима опће финансијне кризе, могу да пружим најбољи ред уз најумјереније цијене.

Preporučam se

B. POROBIĆ, krojač
ŠIBENIK.

IZJAVA:

коју дајем поводом читања оптужнице и testamenta ovogodiš. „Krnje“ у Kninu.

Након што сам трећи дан послје јавног читања и ја прочитао садржај овогодшње оптужнице „Krnje“, изјављујем, да осудујем укupan садржај, пошто је по мојем мишљењу исти пристран, у неким ставкама превјше увредљив, а у неким и непристојан.

У ставкама написаном двомислено, дало се је повода врло рдавом коментарисању, а по мојем мишљењу, није их ни требало на онако двомислен начин писати, тим више што овога пута нису захвасени сви доживљјаци и сензације у Kninu, које су мogle kudika мо болје послужити да се и на овогодшњој карневалској шали кажу кадикад гоике истине.

Ако су састављачи оптужнице „Krnje“ htjeli да се нашла са прошлогодишњим политичким доживљјацима у Kninu, а да то не испане пристрано, могли су да обухвате без разлике све доживљјаци, који су нам свима познати, и бо је згода и незгода подједнако. Ако су желели, да се нашла и вјерским предметима или доживљјацима, било је и таквих, да је могло да испане непристрано, или да се уопће одустане од шала овакве врсте, ако их се не може или не смије да парира.

Нарочито осудујем задње двије ријечи у ставци о звону на цркви св. Богородице, тим више што неки од чланова суда „Под Куком“ сада изјављују, да је ону ставку саставио један Србин; јер најприје би се могло помислити, да сам тај Србин ја. А ево зашто: ја сам задње 2-3 године дијелио одговорност са уредницима „Krnje“ и изјављивао појединцима, да јесу били моји вишеви или ставке и one, које су заправо биле данашњег уредника. Ја сам на себе преузимао оно, што би мојем пријатељу било опасно преузети на себе, премда је то било његово. Уопће јављао сам се, као да сам и ја означиен главнијих састављача, а и мишљење је било, као што се мисли и ове године, да смо уређивачи „Krnje“ само ја и он. Ја да сам htio, mogao sam као и сваки други послужити се само са кутијом за пошту „Krnjinu“. Иначе у сред ванју и састављању онoga што се у („Krnju“) уврстило, nisam присуствовао, нiti sam за то знао, већ како реkoh трећи дан након јавног читања. А оnome Србину, neka bude на част njegova stavka са предлогом о звону на цркви.

Knin, 17 II 1932.

Mirko Pokrajac

Издаје се гостиона под кирију

на раскршћу пута Бенковац-Лика-Босна, 500 метара удаљено од жељ. станице „Стара Стража“, са добром авлијом, шталом, конобом, кућа у добром стању, са мјесним правом обрта, и са пет соба за уконачивање, а власнос је цркве св. Николе у Жагровићу.

Они који би желели о овој преговарати нека се обрате Туторству цркве св. Николе у Жагровићу, пп. Knin.

Представник власника „Privredno-kulturne matice“ за Sj. Далмацију и одговорни уредник Lazar Matić, sekretar Matice. Štampa Nove štamparije - Šibenik Zastupnik N. Cikato.